“A la Bíblia, els exiliats i els empresonats són els bons”

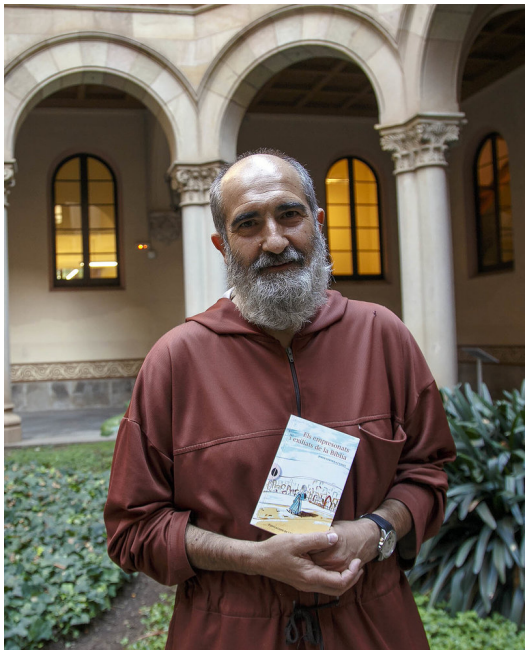

Fra Jordi Cervera, al claustre del Seminari de Barcelona, on imparteix classes sobre la Bíblia. Diplomat en ciències empresarials, compagina la docència i la investigació amb exploracions per la geografia bíblica JOSEP LOSADA.

La Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat ha distingit amb el premi Abat Marcet de llibre religiós en llengua catalana Els empresonats i exiliats de la Bíblia (Publicacions de l’Abadia de Montserrat), del frare Jordi Cervera, una obra divulgativa que explica les històries dels personatges bíblics que han passat per la presó o l’exili (Josep, Moisès, David, Elies, Jeremies, Joan Baptista, Maria, Josep, Jesús, Pere, Pau, Siles...) perquè han desafiat el sistema social, polític i religiós establert. La Lliga Espiritual considera l’obra “oportuna” i remarca que “empatitzant amb les vicissituds” dels personatges bíblics “il·luminem esperançadament les nostres”. Jordi Cervera –diplomat en ciències empresarials per la UB, doctor en sagrada escriptura, professor de la Facultat de Teologia i membre de l’Associació Bíblica de Catalunya–, amb la seva obra, posa el dit a la nafra.

El jurat del premi Abat Marcet remarca en parlar del seu llibre una frase que surt en la seva introducció: que la Bíblia és un llibre sense data de caducitat.I així ho crec: la Bíblia avui continua sent interpel·ladora de les consciències i no pas neutralitzadora.Vostè també diu que la Bíblia “despulla hipocresies, proclama injustícies, desvetlla consciències i assenyala amb el dit l’arbitrarietat dels poderosos”.Són frases molt pensades, telegràfiques, però que resumeixen d’una manera incisiva una cosa: que la Bíblia sacseja consciències. Aquesta és la pretensió del llibre, intentar sacsejar consciències o fer un clam, si vols subtil, perquè el llibre és molt subtil però molt clar, des dels àmbits eclesials a una realitat de país i catalana. Diguem que si les autoritats de l’Església no poden fer aquest clam, la responsabilitat recau en les bases, que estem més alliberats.Precisament el seu llibre és de les poques veus de l’Església que han denunciat, de manera subtil, la situació dels presos polítics i exiliats catalans.Els dirigents i les autoritats de l’Església, les autoritats en general, estan condicionats per, i ho dic en el bon sentit, una “diplomàcia de relacions”. Per contra, els que formem la base som més lliures. Jo vinc dels Caputxins de Sarrià, on sempre hi ha hagut una opció clara pel país, per la llengua, i sempre hem dit les coses bastant clares. Aquest discurs és el que jo he viscut; el meu entorn eclesial ha viscut aquesta reivindicació. Doncs bé, a Sarrià, poc després dels empresonaments dels polítics i de l’exili d’una altra part dels polítics independentistes, es va iniciar un grup de pregària, un grup que cada dimecres ha estat fidel pregant pels empresonats. Cada dimecres! Això és significatiu, oi? És una feina discreta que no surt als mitjans, i per això hi ha gent que es pensa que l’Església no ha dit res. És veritat que de manera generalitzada no es deia res, però sí que des de les bases es deien coses i s’actuava.El seu llibre és valent?No hi havia pensat, que fos valent. La veritat és que vaig començar a escriure el llibre enmig de la pandèmia, quan estàvem confinats, que per a mi va ser una de les èpoques més intenses de concentració i de treball, d’aprofundiment i de pregària. Jo faig molts articles d’investigació per a publicacions acadèmiques; aleshores vaig començar a escriure aquest llibre per sortir una mica del format acadèmic, per donar-me una mica d’aire, i també perquè vaig pensar que tocava dir alguna cosa sobre el que estava passant amb els presos i exiliats. De fet, ja en les meves homilies sempre hi he anat fent referència i he introduït petits apunts sobre els fets polítics que passaven a casa nostra: quan hi havia empresonaments, quan hi va haver el judici..., jo feia una relectura dels textos de la missa dominical amb petits i

discrets accents.En les homilies dels diumenges, diu?Sí. Si un va llegint les meves homilies durant aquest temps, podrà fer un recorregut dels esdeveniments, no perquè els citi explícitament, sinó perquè hi faig al·lusió subtilment. Això mateix és el que he procurat en el llibre: dir les coses, però ser elegant i subtil, perquè aleshores encara són més atractives. Aquest llibre ha estat plasmar el que jo, en petits flaixos, ja anava fent davant la no resposta general. No sabia si el que escrivia tindria resposta editorial, però escrivint el llibre em vaig quedar tranquil, sabent que havia fet el que havia de fer. Volia compartir i compatir, patir interiorment, el procés dels empresonats i exiliats. En el llibre jugo molt amb el llenguatge penitenciari.Com?Intencionadament, tradueixo els esdeveniments d'aquests personatges bíblics al llenguatge penitenciari actual. Per exemple, dic que "a Pau li van fer una conducció" i que "sant Pau, a Roma, va tenir una llibertat semivigilada". Jugo amb el llenguatge penitenciari per ajudar a entendre la realitat penitenciària que van viure els presos bíblics i, alhora, els nostres presos polítics.Els personatges bíblics de què vostè parla pateixen persecució, com els presos polítics catalans i exiliats. En un capítol, per exemple, parla de "Pere i Joan, detinguts per accions i discursos agitadors". En un altre, parla d'un personatge bíblic que és condemnat per "lleis injustes i arbitràries".En el llibre, hi ha diversos nivells de missatge. Aquest n'és un: tots els empresonats i exiliats de la Bíblia viuen l'empresonament i l'exili fruit de les arbitrarietats dels qui exerceixen el poder. Aquest missatge és evident. Però, simultàniament, i això ho dic d'una manera molt simple, aquests personatges empresonats i exiliats són els bons de la pel·lícula, són els protagonistes de la història bíblica. I aquí hi ha un missatge amb una intensitat molt gran que, si vols, podem traduir d'una altra manera: els vençuts, els derrotats, els humiliats, acaben guanyant....?A veure, el missatge és molt subtil: la Bíblia hebrea i la Bíblia cristiana, l'Antic Testament i el Nou Testament, tenen el mateix missatge: que els vençuts són al final els que guanyen. I dins del nostre context cristià diem que per arribar a la resurrecció has de passar per la passió, la creu i la mort; pel patiment, per la dificultat. Jo proposo llegir cristològicament aquests esdeveniments. La presó, el judici, la humiliació, la revenja... Tot això s'ha de poder convertir en bons fruits.Vostè, quan parla dels presos i exiliats de la Bíblia, diu que aquestes situacions no enfosqueixen les seves trajectòries. Com en el cas dels presos i exiliats catalans?Al final del llibre, després d'anar parlant dels diversos personatges que passen per la presó o l'exili, hi ha un resum i hi ha una conclusió: que els empresonats, la majoria, acaben malament humanament. L'únic que acaba bé i esdevé líder és Josep, perquè el seu relat és un relat èpic, però la resta acaben humanament malament. El detall més clar el tenim en el profeta Jeremies: primer, empresonat, racionat de pa, sotmès a càstigs i infortunis; després, exiliat a Egipte, i, finalment, desaparegut. Però mireu: en la tradició jueva, alguns dissabtes a l'any llegeixen el rotlle del profeta Jeremies i tota la seva vida, i en la nostra tradició cristiana llegim el profeta Jeremies i després diem "paraula de Déu; us lloem, Senyor!". Per tant, humanament, han estat uns derrotats, però el seu missatge ha perviscut segles i segles. Passa també amb Jesús.I amb Pau de Tars.A sant Pau el tenim a Cesarea dos anys empresonat, Joan amb ell, fins que al final apel·la a Cèsar. El porten a Roma i desapareix. La tradició diu que el van matar. Un derrotat, per tant, una víctima de l'engranatge de l'imperi romà, una víctima més. Doncs han passat més de 2.000 anys i cada diumenge a missa es fa una lectura de la "carta de sant Pau a..." És el portaveu del cristianisme primitiu. És a dir, que ha acabat guanyant. No com nosaltres voldríem que es guanyés, però el seu missatge ha perviscut. I aquí és on hi ha la intencionalitat del llibre: dir que potser sí que són uns derrotats, però que acaben guanyant a la manera que Déu vol que guanyin. Hi ha un altre detall i és que, quan jo escrivia sobre els personatges bíblics, tenia al cap escenes del procés.Per exemple?L'empresonament de Pere i Joan, que són empresonats perquè estaven predicant. Quan escrivia això, tenia la imatge de dos personatges enfilats damunt d'un cotxe, demanant calma i tranquil·litat i animant la gent a reaccionar bé. I a aquestes persones les van empresonar i, com als deixebles, els van dir: "Quan sortiu a fora, calleu i no digueu res." I ells van dir que no.I el capítol 'Apòstols detinguts, assotats i alliberats en grup' té molta similitud amb el procés...El capítol comença dient: "L'empenta dels seguidors de Jesús esdevindrà imparable. La detenció de Pere i Joan i les amenaces contra ells aconseguiran el resultat oposat, que serà enfortir el grup i el seu missatge en lloc de debilitar-los com pretenien les autoritats." I continua: "Les seves accions seran constants i tindran una gran repercussió entre el poble, que s'aplegarà al seu voltant a causa de la seva capacitat de lideratge. Les autoritats, preocupades i engelosides per l'èxit creixent d'aquest moviment de seguidors de Jesús, detindran els seus dirigents, els anomenats «apòstols», i els tancaran a la presó pública, considerant que estan atemptant contra l'ordre públic."El llibre és molt accessible per a

tothom.El que he fet és una aproximació sociològica, que tothom pot entendre. He tingut la voluntat conscient i treballada que el llenguatge que faig servir sigui accessible per a tothom i evito qualsevol llenguatge eclesial, teològic, exegètic i tècnic.Hi ha gent que no fa la mateixa lectura de la Bíblia ni dels personatges bíblics.És veritat que quan ens aproximem a la Bíblia no som neutres; cadascú porta la seva motxilla. Però jo estic content i em sento privilegiat d'haver fet estudis bíblics i d'haver tingut uns mestres i professors que m'han ensenyat a llegir la Bíblia sintonitzant amb el meu entorn. Fixa't que jo començo dient que la Bíblia sacseja consciències i ens ajuda a ser crítics amb tot i per tot en positiu, és un revulsiu. Molta gent hi estarà d'acord, però també hi ha gent que, en la Bíblia, en comptes de sentit crític, hi troba pautes de comportament, que han d'assumir i complir.El 2011 va escriure 'Cristians d'espardenya' (Ed. Mediterrània), un recull de sermons "concebuts amb la intenció de rumiar pausadament sobre el moment socioeclesial que vivim a Catalunya".Va ser un exercici de reflexió de més de dos anys, en què cada diumenge rellegia les lectures del dia de manera que il·luminessin la meva realitat. Hi havia una reivindicació clara dels cristians d'espardenya, silenciosos, que sostenen l'Església i que no surten als mitjans de comunicació, polaritzats pels extrems. Jo deia: si vull fer una lectura de l'Església, no em puc quedar amb el que llegeixo als mitjans, que donen veu al que crida més l'atenció, sinó que he d'anar als cristians de base, els d'espardenya, els que van a missa els diumenges, que no diuen res, molts dels quals estan en l'àmbit rural i no compten, però que són majoria.

Publicat a:
-El Punt Avui. Girona 06-11-2021, Pàgina 16
-El Punt Avui. Nacional 06-11-2021, Pàgina 16

Font del document:
http://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/2053441-a-la-biblia-els-exiliats-i-els-empresonats-son-els-bons.html